

Sigrid Undsetovou, která dovedla v svých velkých historických skladbách ukázat člověka a jeho osud v tak úžasných perspektivách, v takové plnosti hmotné i duchovní reality, se všemi propastmi jeho srdce a smyslů - s propastmi, nad kterými se klene propast pokoje a světla.

Sám pro sebe bych si tu ještě jmenoval Henriho Pourrata a zejména Alaina-Foumiera s jeho Velikým Meaulnem, dílem tak tragickým a křehkým, vypravujícím v podobě příběhu takřka dětského a pohádkového pravdivé dobrodružství o nepokojném srdci lidském, raněném nepochopitelnou nostalgií a těžkajícím v pustinách svého vyhnanství, které je jenom podobenstvím a záhadou.

.Je nasnadě, že takové příklady a vzory by mohly být pro člověka spíše důvodem k malomyslnosti než povzbuzením a vzpruhou. Mě-li někdo před sebou smělý oblouk jejich díla a zkoumá-li potom své slabé síly, ustavičně ohrožované tisícími překážkami fyzickými i duševními, byl by snadno v pokušení vzdát se marného počínání. Ale je tu přece něco, co člověka ponouká, aby nekapituloval, onen jistý neklid, stimulus slova a sevření srdce při styku s věcmi stvořenými. Tento osten neustává bodat ani pod tlustou vrstvou znechucení, pochybností a tělesné i duševní únavy. Nutká člověka, aby začínal opět a opět, aby se znovu a znovu pokoušel zachytit okraj snu vzápětí unikajícího, senzaci užž vychládající a vychladlou, obrysy dějů hned zas nezřetelných, obraz, přes který se stahuje opona, sotva byl zahlédnut. Snad se nám podaří vyjádřit aspoň jednu novou nuanci, jeden netušený vztah mezi věcmi a lidmi. Kroužíme ustavičně okolo jednoho místa, jednoho základního vidění, jako kolem zakopaného pokladu. Snad se nám jej podaří aspoň jednou vybavit z netvárné mlhy, snad se nám podaří aspoň v jedné knížce, v jednom příběhu sklenout celý oblouk naší oblohy.

Ale i kdybychom si měli nadarmo zkrvavit nehty a kdyby všechna naše práce měla zůstat fragmentem, a kdybychom si tím byli napřed jisti, neměli bychom pokoje, nepřestalo by nás pokoušet sladké jádro stvoření, které má božskou příchut', a nepřestal by nás bodat *stimulus verbi*.